

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

“DÜNYA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ”

72

Dilek AĞRI:	Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü
Sinem ÇAYNAK:	Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü
Feyyaz ŞİMŞEK:	Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü
Barış İLTER:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Muhittin İZGİ:	
Ali GÜLMEZ:	Think - Tank Kuruluşları
Volkan YARAMIŞ:	
Çağrı SAĞLAM:	Think – Tank (İklim Değişikliği)

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

FRANSA:

Fransız nükleer grubu Areva'nın CEO'su, Nijer Hükümeti ile uranyum ile ilgili müzakerelerde önemli bir adım attıklarını söyledi. Dünyanın dördüncü büyük uranyum üreticisi Nijer, Fransız grubundan daha fazla patent ücreti elde etmeye çalışmaktadır. Nijer ve Areva Nükleer Şirketi yaklaşık bir yıl önce görüşmelere başlamışlar, ancak mevcut 10 yıllık sözleşme süresi dolmadan bir anlaşma sağlayamamışlardır.

<http://www.miningweekly.com/article/areva-says-close-to-solution-with-niger-on-uranium-contracts-2014-03-10>

YUNANİSTAN:

Yunanistan'da yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji tüketimi 2012 yılında %15,1'e ulaşmıştır. Pazartesi günü AB İstatistik Servisi'nin belirttiğine göre bu oran %14 olan AB ortalamasının üzerinde kalmıştır. Eurostat tarafından Brüksel'de yayımlanan bir rapor, Yunanistan'ın, enerji portföyünde yenilenebilir enerji kullanımının oranı açısından bloğun 28 üyesi arasında 13. sırada yer aldığını göstermiştir. İsveç % 51, Letonya % 35,8, Finlandiya % 34,3 ve Avusturya % 32,1'lik oranlar ile yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji tüketiminde en yüksek paya sahip olan ülkeler olurken, Malta %1,4, Lüksemburg % 3,1 İngiltere %4,2, Hollanda %4,5 ile en düşük paya sahip olan ülkeler olmuşlardır.

<http://www.enetenglish.gr/?i=news.en.economy&id=1804>

ALMANYA:

Almanya Başbakanı Angela Merkel, Polonya Başbakan'ı Donald Tusk tarafından da belirtildiği gibi, yakın gelecekte Rusya tarafından olası saldırgan adımları engellemek için hem Almanya'nın hem Avrupa'nın Rus gazına olan bağımlılığını azaltmaya çalışması gerektiğini belirtmiştir. Ukrayna'da ki kriz Çarşamba günü Merkel'in Polonya'ya gerçekleştirdiği kısa ziyarette ele alınmıştır, çünkü Rusya, Avrupa'ya, önemli bir transit ülkesi olan Ukrayna üzerinden doğal gaz tedarik etmektedir.

<http://www.energymarketprice.com/SitePage.asp?act=NewsDetails&newsId=14186&trydf>

İTALYA:

Salı günü İtalya'da bir hâkim, ülkenin kuzeyinde, büyük bir enerji santralının kömür yakıtlı iki ünitesinin çalışmasının, çevredeki nüfusu derinden etkileyen yaygın hastalık ve ölüm nedeniyle durdurulmasını emretmiştir. Haberde, Savona'nın kuzey bölgesindeki, Vado Ligure santralının 2000 ve 2007 yılları arasında 400 insanın ölümüne, 2005 ve 2012 yılları arasında ise 2000'den fazla kalp ve akciğer hastalığı vakasına neden olduğu belirtilmiştir.

<http://thinkprogress.org/climate/2014/03/12/3398671/italian-coal-shutdown/#>

AMERİKALAR & ASYA & PASİFİK

ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

ÇİN:

Çin'de hava kirliliği ile mücadelenin Hükümetin gündeminde en üst sırada yer aldığı ve sorunun üstesinden gelmek için çok yönlü bir stratejiye ihtiyaç duyulduğu kaydediliyor. Elektrikli araçların yaygınlaştırılmasının çözümlerden biri olabileceği değerlendiriliyor. Ancak, elektrikli araçlara ilişkin karşılaşılan zorluklardan biri farklı şehirlerde farklı şarj standartları olmasıdır. Diğer taraftan, kurumsal engeller de yaşanmaktadır. Şarj altyapısının hazırlanması için arazi kullanımı ve ön planlama onayının alınması gerekmektedir. Fakat şehir planında şarj istasyonları için arazi yerinin belirtilmediği kaydedilmektedir.

http://news.xinhuanet.com/english/video/2014-03/15/c_133187762.htm

ABD:

Obama yönetiminin 1990 yılından bu yana acil durum petrol stoğundan ilk test satışı gerçekleştirildiği kaydedilirken, ABD'nin petrol fiyatlarını istediklerinde etkileyebileceklerine yönelik Rusya'ya ince bir mesaj olarak söz konusu satışın yapıldığı belirtiliyor. Test satışından sonra petrol fiyatlarının 97 Dolara gerilediği kaydediliyor. Obama'nın Libya'da iç savaşa uluslararası tepkinin bir parçası olarak 2011 yılında stratejik rezervleri açtığı belirtilirken, gerçekleşen son satışın test satış olduğu kaydediliyor. Diğer taraftan, ABD stratejik petrol rezervinin, Rusya'ya meydan okuyacak kadar büyük olup olmadığı konusunda tartışmalar sürüyor. AB ve Ukrayna'nın Rus doğal gazına bağımlılığını azaltmasına yönelik enerji üretimini arttıran ABD'nin kaynaklarını kullanıma yönelik çağrılarını Rusya-Ukrayna krizine yol açtığı belirtiliyor.

<http://www.reuters.com/article/2014/03/12/us-usa-energy-reserves-idUSBREA2B12V20140312>

ABD:

ABD, Rusya, İran ve Çin arasında enerji güvenliğine yönelik hamlelerin sürdüğü belirtilerek, ABD'nin son dönemdeki stratejisinin Ukrayna, Suriye ve Çin Denizi'nin istikrarsızlığı aracılığıyla Rusya, İran ve Çin'i hedeflediği değerlendiriliyor. ABD'nin en önemli amacının sürdürülebilir Çin ekonomisi ve enerji yollarının Çin tarafından kontrol edilmesini engelleyerek kendi kontrolünde olması olduğu belirtiliyor. Diğer taraftan, Rusya ve Çin'in stratejik ortaklığına dikkat çekiliyor. Çin'in İran ile güçlü enerji ilişkileri mevcut. ABD-Suriye gerginliğinin arkasındaki sebep olarak İsrail'in güvenliği ve İran-İrak-Suriye doğal gaz boru hattı projesinin Katar'a rakip bir proje olması gösteriliyor.

http://voiceofrussia.com/2014_03_12/Battlefield-Eurasia-US-wages-energy-and-geopolitical-proxy-wars-against-Syria-China-Part-2-8429/

RUSYA VE HAZAR BÖLGESİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

RUSYA-UKRAYNA-AB:

Batılı yetkililer tarafından krizi sona erdirmek için kabul edilen seçenekler arasında, Brüksel'den Washington'a ABD yapımı büyük miktarda doğal gazın, ihracatı da dâhil olmak üzere, Rusya dışındaki ülkelerden daha fazla enerji satın almak ve Avrupa genelinde Ukrayna'ya Batı Avrupa'dan gelen boru hatları ile doğal gaz akışını tersine planlarını hızlandırmak bulunmaktadır. İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague pazar günü, hiçbir çözüm bulunamazsa, Avrupa Ülkelerinin Rusya ile zaman içinde enerji ve ekonomik bağlantılarında değişikliğe gitme yaklaşımında olacağını söyledi. Batılı yetkililer, Kremlin'in Ukrayna'nın Kırım bölgesini işgale devam etmesi halinde Rusya'yı karşı yaptırımla tehdit ediyor. Pazar günü Kırım'ı Ukrayna'dan ayırma desteğini ilan eden Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in hamlesine karşı yapılan tehditler şimdiye kadar başarısız oldu. Kırım'da Kremlin destekli bir lider, bölgenin bu ay kısa bir sürede Rusya'ya katılabileceğini söyledi. Gazprom CEO'su Alexei Miller, Ukrayna'nın 1,89 milyar dolar tutarındaki faturayı ödemede başarısız olmasının, Gazprom'un Ukrayna'ya doğal gaz musluğunu kapatmasının nedeni olabileceği uyarısında bulundu. Ukrayna'nın doğal gaz arzının yüzde 70'i Rusya'ya dayanıyor.

<http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702304020104579429443894406788?mg=reno64-wsj&url=http%3A%2F%2Fonline.wsj.com%2Farticle%2FSB10001424052702304020104579429443894406788.html>

RUSYA-ORTA AVRUPA-ABD:

Çek Dışişleri Bakanlığı cumartesi günü yaptığı açıklamada, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya ve Slovakya'dan oluşan dört Orta Avrupa ülkesinin, doğal gazda Rusya'ya olan bağımlılıklarını azaltmak için ABD'den doğal gaz ithal etmek istediğini ve ABD Kongresi'nden, doğal gaz ithalatının kolaylaştırılmasını talep ettiğini bildirdi. Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Slovakya gibi dört ülkeden oluşan Visegrad grubu, Rusya'nın gaz ve petrolü eski Sovyet uydu devletleri üzerinde siyasi baskı aracı olarak kullanmasını ortadan kaldırmak için tedarik kaynaklarını çeşitlendirmeye çalışıyor. Rusya ve Ukrayna arasındaki anlaşmazlık sırasında çok taşınan Rus gazı tedariki 2009 yılında kesintiye uğramıştı. Orta Avrupalılar Kırım'da nöbet tutan Rusya ve Batı arasındaki gerilimin tırmanması yüzünden tekrar tehdit altında olabileceklerinden korkuyorlar. Geçen yıl Avrupa Birliği ve Türkiye'ye Rus Gazprom tarafından sağlanan 162 milyar metreküp rekor gazın 86 milyar metreküpü Ukrayna üzerinden gitmişti. Gazprom cuma günü, ödenmemiş faturalar üzerinden, Ukrayna'ya gaz akışını durdurabileceği konusunda örtülü bir uyarı yayınladı.

<http://www.dailytimes.com.pk/business/10-Mar-2014/central-europeans-want-us-gas-to-cut-dependence-on-russia>

RUSYA-POLONYA-ALMANYA:

Polonya Başbakanı Donald Franciszek Tusk pazartesi günü, Rusya'nın gelecekteki potansiyel agresif adımlarını önlemeye yönelik olarak Almanya Başbakanı Angela Merkel'den, Almanya ve Avrupa'nın Rus gazına olan bağımlılığı azaltmak için çalışma talep edeceğini söyledi. Merkel, Rusya'nın güney Kırım yarımadasının kontrolünü ele geçirmesinin ardından Ukrayna'daki krizini görüşmek üzere çarşamba günü Polonya'yı ziyaret edecek. Bölgede yaşanan olaylar Avrupa'nın Rus petrol ve doğal gazına bağımlılığını ortaya koydu. Ukrayna, tedarik edilen gazın dörtte biri Rusya'ya dayanan Avrupa Birliği için önemli bir gaz transit geçiş ülkesi. Başbakan Donald Tusk bir basın toplantısında, Almanya'nın Rus doğalgazına bağımlılığının Avrupa'nın etkili egemenliğini azaltabileceğini, aşırı derecede yüksek iklim ve çevre amaçları nedeniyle Avrupa'da giderek daha pahalı enerjinin de Rus enerji kaynaklarına daha fazla bağımlılık anlamına gelebileceğini söyledi. Bu nedenle öncelikle Almanya'nın bazı ekonomik eylemleri düzeltmesinin mümkün olduğu hakkında Merkel ile konuşarak, ihtiyaç olduğunda kararlı bir duruşun Rus gazının Avrupa'yı felç etmesini önleyeceğini sözlerine ekledi.

<http://www.reuters.com/article/2014/03/10/poland-germany-ukraine-idUSL6N0M71JA20140310>

RUSYA-ABD:

2011 yılında Rus devlet petrol şirketi Rosneft ile bir milyar dolarlık bir araştırma anlaşmasına ulaşan ABD merkezli petrol ve gaz devi Exxon Mobil, Kremlin ile ilişkilerini geliştirdiği bir yıl geçirdi. Exxon CEO'su Rex Tillerson'a şirketi için, enerji sektöründe işbirliğinin geliştirilmesindeki büyük katkılarından dolayı, Putin tarafından Rusya'nın en yüksek onur seviyesindeki Dostluk nişanı verilmişti. Ancak Rusya'nın Ukrayna'nın Kırım bölgesindeki işgaline Amerika Birleşik Devletleri'nin sıkı yaptırım uygulaması, özellikle ülkedeki Exxon çalışmalarını zorlaştırabilir. Exxon ise şimdilik endişeli görünmüyor.

<http://www.politico.com/story/2014/03/exxon-russia-oil-104556.html>

RUSYA-ABD-UKRAYNA:

1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinden bu yana Ukrayna krizden kaynaklanabilecek herhangi bir enerji piyasası kargaşasına cevap kabiliyetinin altını çizen bir hareket olarak, ABD'nin "stratejik petrol rezervlerinden" ilk petrol test satışı duyuruldu. Enerji Bakanlığı satışının rafinerilerdeki stoklar kadar ve uzun süre için planlandığını söyledi. Ancak analistler, 24 yıl içinde ilk defa olan test satış zamanlamasının Kırım için Rusya'ya bir sinyal göndermek istendiği şeklinde yorumluyor. New York'taki Société Générale küresel petrol araştırma başkanı Wittner, bu zamanlamanın Rusya'yı doğru taraf üzerinden vuran bir uyarı gibi görüldüğünü söyledi. Amerikanın Petrol piyasası açıklamasında, geçen pazar günü yapılan Kırım'ın Rusya destekli bağımsızlık referandumu sebebi ile Moskova ve Batı arasındaki gerginliklerin oldukça artacağı duyuruldu.

<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/f867ba82-a9f6-11e3-adab-00144feab7de.html#axzz2vpiysNrw>

ORTA DOĞU & KUZEY AFRİKA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

FAS:

Amerika Birleşik Devletleri ve Fas hükümet yetkilileri/işadamları bu hafta (geçen hafta) Rabat kentinde ikinci yıllık Fas-ABD İş Geliştirme Konferansı'nda bir araya geldiler. Fas Hükümeti ABD ile imzaladığı serbest ticaret anlaşmasıyla hem ABD'nin ülkeye olan yatırımlarını teşvik etmeyi hem de ABD için Avrupa, Orta Doğu ve Afrika pazarlarına açılan ülke konumuna gelmeyi hedefliyor.

<http://allafrica.com/stories/201403120705.html>

UMMAN:

CC Energy Development (CCED) Umman'da iki petrol alanında (Blok 3 ve 4) günlük 23.000 varil ham petrol üretimine ulaştı. CE Energy Development CEO'su, Shahrock Etebar, üretime 2010 yılında başladıklarını ve küçük bir şirket olmalarına rağmen gelinen noktanın büyük bir başarı olduğunu söyledi. Etebar, şirketin Petroleum Development Oman (PDO) tesislerine petrol taşımak için 20km'lik boru hattı inşa ettiğini ilaveten iki daimi tesis daha kurduklarını söyledi. Yakın bir zamanda şirketin geldiği noktayla ilgili bir sunum gerçekleştiren Etebar, şirketin işletmesinin ilk aşamasında 3,2 milyon petrol üretimi gerçekleştirdiğini, ikinci aşamada ise 875.000 varile ulaştığını söyledi.

<http://www.timesofoman.com/News/Article-31169.aspx>

İSRAİL-FİLİSTİN:

Enerji otoritesinin geçen cumartesi söylediğine göre, roket saldırılarından sonra İsrail'in, Gazze'nin dışarıya açılan kapısını kapatması sonucu Gazze'yi besleyen tek enerji santrali yakıt yokluğu nedeniyle kapandı. Tesis Gazze'nin elektrik ihtiyacının yüzde 30'unu karşılayan tek ana kaynaktır. Elektrik santrali Gazze'deki 1,8 milyon insanın elektrik ihtiyacını karşılıyordu, o olmadan Gazze'de 12 saat civarında elektrik kesintileri olacağı tahmin ediliyor. Elektrik aynı zamanda doğrudan İsrail ve Mısır'dan geliyor.

<http://english.alarabiya.net/en/business/energy/2014/03/15/Gaza-s-only-power-plant-shuts-down-for-lack-of-fuel-.html>

İRAN:

İran ve Umman, yılda 10 milyar metreküp gaz ihracatı için bir anlaşma imzaladı, İran'ın devlet haber ajansı IRNA, anlaşmanın aynı zamanda yaklaşık 1 milyar dolarlık bir maliyetle Körfez etrafında bir boru hattının da inşasını kapsadığını, söyledi. Ağustos ayında iki ülke arasında imzalanan Mutabakat zaptına göre İran'dan Gaz satışı 2015 yılında başlayacak. Anlaşma, 25 yıl süreli ve yaklaşık 60 milyar dolar değerinde.

<http://english.alarabiya.net/en/business/energy/2014/03/13/Iran-says-seals-gas-export-pipeline-deal-with-Oman.html>

YEMEN:

Dünya Bankası, Yemen'de 60 MW Mocha rüzgar çiftliğinin yapımını desteklemek için 20 milyon dolarlık hibeyi onayladı. Kızıldeniz kıyısında kurulacak olan tesis, ülkenin ilk rüzgar santrali olacak, tesisin toplam maliyeti 144 milyon dolar olarak tahmin edilmektedir. Sosyal ve Ekonomik Kalkınma Arap Fonu 65 milyon dolar Suudi Kalkınma Fonundan 20 milyon dolar, OPEC'in Uluslararası Kalkınma Fonu'ndan ise 20 milyon dolarlık katkı yapılacak.

<http://renews.biz/62714/world-bank-backs-yemen-wind/>

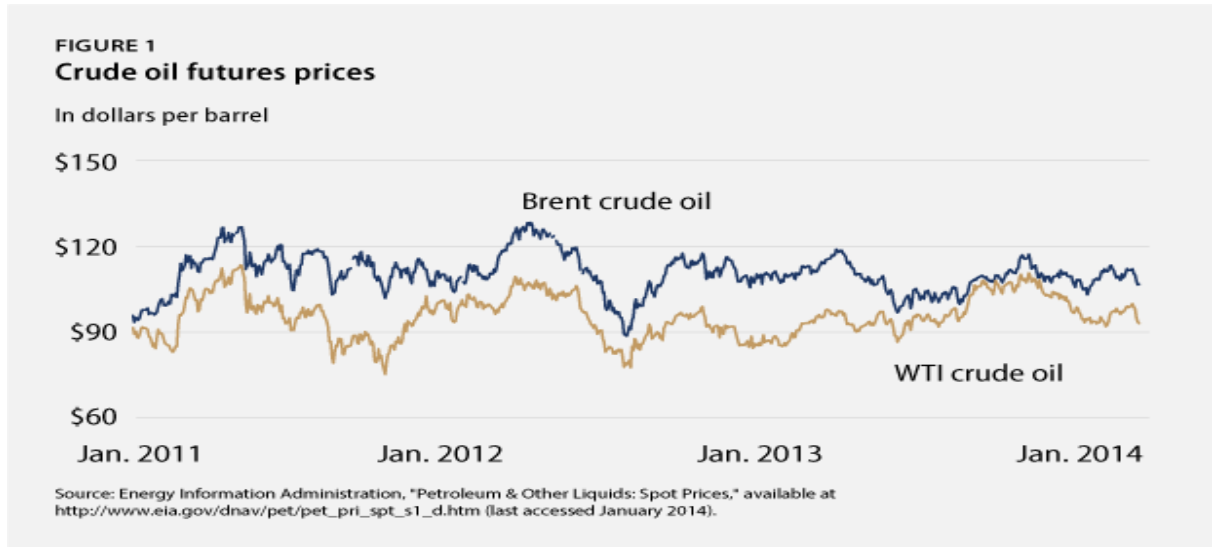
<http://www.americanprogress.org/issues/green/report/2014/02/05/83559/u-s-crude-oil-exports-opportunities-and-challenges/>

ABD HAM PETROL İHRACATI: FIRSATLAR VE ZORLUKLAR

ABD 2008 yılından beri, daha verimli araçlar ve sondaj teknolojisindeki ilerlemeler sayesinde daha fazla petrol üretimi yapmaktadır. Bu durum ülkenin petrol ithalatını düşürmekte ve fiyatlarda yükselmeye sebep olacak dış petrol arzındaki sıkıntılara karşı ülkenin kırılganlığını azaltmaktadır. Ne var ki, ABD Enerji Bilgilendirme İdaresi (EIA), petrol üretimindeki yükselişin 2019 yılında zirve yapacağı ve o yıldan sonra yerli üretimin tedricen düşeceğini öngörmektedir. ABD'de ham petrol ihracatına yönelik yasağın kaldırılması yeni enerji güvenliği ve fiyat istikrarı durumunu heba etmek anlamına gelmektedir. Bu çerçevede, ABD'deki fiyat istikrarı ve enerji güvenliği gibi faydaları sürdürebilmek için yerli ham petrol ihracat yasağını savunmak gerekmektedir.

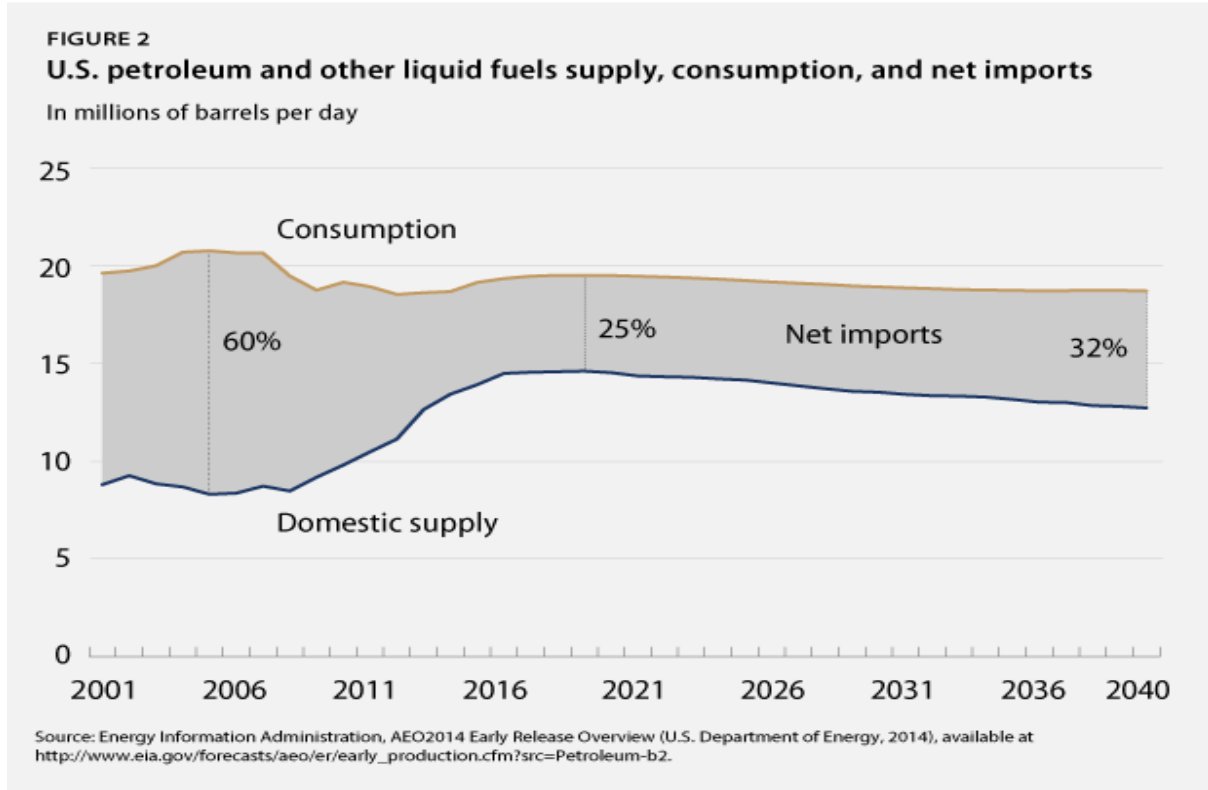
1973 Arap petrol ambargosundan sonra ABD Kongresi Enerji Politikası ve Korunması yasasını yürürlüğe koyarak yerli üretilen ham petrolü içeride tutmak ve fiyat şoklarından asgari ölçüde etkilenebilmek için neredeyse tüm ihracatı yasaklamıştır. Yasağın konulduğu dönemlerde ABD petrol ve likit yakıtlarda %64'lük üretim gerçekleştirip, %36'lık ithalat yaparken, 2013 yılında da aşağı yukarı aynı oranlarda üretim ve ithalat yapmaktadır.

Yasağın kaldırılması halinde, petrol şirketleri, 2014 yılında yerli petrolden ortalama 9 \$/varil daha fazla olacak yüksek dünya uluslararası fiyatlardan petroleri satacaklardır.

EIA'ya göre, 2014 yılında ABD, ürettiğinden 5 milyon varil/gün daha fazla petrol ve likit tüketecektir. Arz ve talep arasındaki açık devam edecek gibi gözükmektedir.

ABD'de üretilen petrol, uluslar arası arz sıkıntılarının yaşanması halinde ABD'nin daha az etkilenmesinde önemli role sahiptir. Yasağın kaldırılmasıyla ABD'liler oldukça az fayda sağlayacaklardır. Bu yasak durumunda bile petrol şirketleri oldukça yüksek karlar elde etmişlerdir. Beş büyük petrol şirketi (BP, Chevron, ConocoPhillips, Exxon Mobil, Shell), son on yılda 1 trilyon doların üzerinde toplam kar elde etmişlerdir.

Sonuç olarak, ham petrol ihracat yasağının kaldırılmasından sonra ABD'deki enerji güvenliği ve yakıt fiyatlarının değişmeden devam edeceğini tahmin eden bağımsız bir analiz bulunmamaktadır. Başkan Obama ve Kongre benzin fiyatlarının istikrarını ve enerji güvenliğini güçlendirmekten uzak bir siyaset benimsememelidir. Bunun yerine, ham petrol ihracat yasağını savunmak için bir araya gelinmelidir.

Brookings Institution (ABD)

<http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/03/saudi-pivot-asia-prince-salman.html#>

SUUDİ ARABİSTAN'IN ASYA'YA YAKLAŞMASI

Suudi Arabistan veliht prensi Salman bin Abdulaziz al-Saud'in bu hafta Çin'e düzenlediği seyahatle, bu yıl içersinde Asya'ya düzenlediği ikinci büyük seyahatini gerçekleştirmiş olması Suudi Arabistan'ın doğuya doğru kaydığını göstermektedir.

Veliht prens'in geçen ay Pakistan, Japonya, Hindistan ve Maldivler'e düzenlediği ziyaretlerden sonra bu ayda Pekin'i ziyaret etmesi ekonomisinde önemli yere sahip olan bu beş ülkeye önem verdiğini göstermektedir. Dünya'nın en büyük petrol ihracatçısı olarak Suudi Arabistan'ın pazar payının üçte ikisini Güney ve Doğu Asya oluşturmaktadır. Ayrıca yatırımlarını Avrupa ve Amerika'dan ziyade Asya'ya da yönelttiğini göstermektedir.

Aslında Suudi Arabistan'ın doğuya yönelmesi 10 yıl önce başlamıştı. Suudi Kralının ilk ziyaretleri 2006 yılında Hindistan ve Çin'e olmuştu. Suudi Arabistan bugün Çin'in Ortadoğu'daki en büyük ticari ortağı konumundadır.

Krallığın, Pakistan ile iyi ilişkileri de devam etmektedir. Pakistan basınına göre Riyad Pakistan'da ekonominin düzelmesi için 1,5 milyar dolar kredi vermiştir. Suudi Arabistan'da bir dönem kalmış Başbakan'ında bu ikili ilişkilerin gelişmesinde önemli payı bulunmaktadır. Pakistan ve Suudi Arabistan'ın ayrıca askeri alanlarda ve istihbarat çalışmalarında da ikili işbirliği bulunmaktadır. Suudi Arabistan son otuz yılda Pakistan'a diğer ülkelere yaptığı yardımlardan daha fazlasını yapmıştır. Riyad ayrıca Hindistan ile ilişkilerini de iyi durumda tutmaktadır. Ayrıca Pakistan ve Hindistan diasporaları da Suudi Arabistan'da önemli yere sahiptirler. Krallıkta Pakistan ve Hindistan kökenli yaklaşık 2,5 milyon insan yaşamaktadır. Özellikle Pakistan için işçilerden gelen dövizler ekonomileri için önemli bir yere sahiptir.

Tokyo'da geçen ay Japon Müslümanlarının ilk hac ziyaretlerinin üstünden 100 yıl geçmesinin kutlanması sırasında iki ülke arasında ticaret ve güvenlik alanında ikili anlaşmalar imzalanmıştır. Japonya, Suudi Arabistan'dan her gün 1 milyon varil petrol ihraç etmektedir.

Veliht Prens'in ayrıca savunma bakanı olarak görev yapması ziyaretleri sırasında askeri anlaşmalar hakkında spekülasyonlar yapılmaktadır.

ABD Başkanı Barak Obama bu ay sonunda Suudi Arabistan'a 2009'dan sonra ilk ziyaretini gerçekleştirmeyi planlamaktadır. ABD ve Suudi Arabistan ilişkileri Suriye, Mısır, Bahreyn ve İran ile konularında görüş ayrılıkları olmasına rağmen kritik bir öneme sahiptir. Suudi Arabistan, ABD ile ilişkilerinin kötüye girmesini istememekle birlikte kendi düşüncelerine de önem vermektedir. Bu bağlamda doğuya yaklaşma politikası politikasını çeşitlendirmek için önem arz etmektedir.

<http://www.brookings.edu/research/opinions/2014/03/04-davos-trade-barriers-green-goods-demelo>

DAVOS GİRİŞİMİ “YEŞİL MALLAR” ÜZERİNDEKİ TİCARİ ENGELLERİN NE KADARINI KALDIRABİLİR?

2001 yılında ilk başladığında, ticaret müzakerelerinin Doha Raundu için “Gelişmekte olan ülkelerin ve çevrenin korunması” raundu denilmekteydi. Doha altında, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeleri, çevresel malların ticaretinin önündeki engelleri kaldırmak için çözümler bulmakla görevlendirilmişlerdi. Çevresel mal ve hizmet ticaretinin önünün açılmasının kalkınma, ticaret ve çevre açısından üç yönlü bir kazanma durumu ile sonuçlanması beklenmekteydi. Çevresel mallar için, on yıl boyunca en çok gözetilen ulus kaydı (most favored nation) tarifelerinin azaltılmasına yönelik bir ilerleme olmadı ve çevresel olmayan mallar ile aynı eğilimler yaşandı. DTÖ görüşmelerinde ülkeler, tarifelerin azaltılması için hangi metodun kullanılacağı konusunda anlaşmak şöyle dursun, tarife dışı engeller için bile mücadele etmediler.

Çevresel hizmetler için, Uruguay Raundu boyunca görüşülen Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (General Agreement on Trade in Services) için hazırlanan Birleşmiş Milletler Geçici Ürün Sınıflandırmasına (Central Product Classification – CPC) benzer bir anlaşmaya varılamadı. Dahası CPC sınıflandırma sistemine dahil olan sektörler karşılıklı olarak özel olduklarından, CPC sınıflandırma sistemi çevresel hizmetleri kapsayamaz ve ticaret, inşaat, mühendislik, eğitim ve turizm sektörlerinin kapsamında gösteremez.

Bu on yıl süren çıkmazdan ileriye götürecek her adım memnuniyetle karşılanmaktadır; ancak yeşil malların serbest ticaretine ulaşmak için bu girişimler ne kadar desteklenecektir. Muhtemelen çok az...

Çevresel mallar, çok değil, kısa bir süre sonra müzakere masasında olacaklardır. İlk olarak, bu mallar için uygulanan ortalama MFN tarifeleri çok düşüktür. Ayrıca tarifenin çevresel olmayan malları kapsamaması da muhtemeldir. İkinci olarak, listeye daha fazla mal eklenmesi hakkında, eğer süreç Doha müzakereleri sırasındaki gibi giderse, anlaşmaya ulaşılmaması çok zor olacaktır. Buna ek olarak, ülkelerin gönderilerindeki eko politik durum, farklı bölgelerdeki farklı çevresel sorunları da yansıtacak ve bu da ülkelerin aynı paket üzerinde uzlaşmasını zorlaştıracaktır. Müzakere grubu 14 ülkeye ulaşsa da, hali hazırda Brezilya, Hindistan ve Güney Afrika'nın katılacağına dair bir işaret yoktur.

Tarife dışı engellere bakarsak, advalorem tarifeler gibi olan tarifelerin 5 katı büyüklüğünde tarife dışı engeller bulunmaktadır ve bunların gündeme gelmesi olası değildir. Bazı piyasa başarısızlıkları refahı azalttıkları için gündemin parçası olmalıdır. Buna rağmen, müzakerecilerin bu konuları tıpkı Çok Taraflı Bilgi Teknolojileri Anlaşması'nda olduğu gibi, DTÖ'nün Ticaret Komitesi için Teknik Bariyerler kısmına havale etmesi beklenmektedir.

Sonuç olarak, özellikle gelişmekte olan ülkeler için yeşil malların ve hizmetlerin serbest ticaretinin büyük bir getirisi olacaktır, bu durum da çevresel hizmetler için çevresel mal ve ticaretin gelişmesiyle tamamlanacaktır. Bu çevresel hizmetlerin GATS çerçevesinde, Tarım Dışı Pazarlara Erişim konusu altında müzakere edilmesiyle nasıl serbestleşeceğini görebilmek çok zor.